

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ»

Кафедра юридичної психології

Статус дисципліни – обов’язкова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – психологія (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Назва навчальної дисципліни	Основи психологічної профілактики (Fundamentals of psychological prevention Основы психологической профилактики)
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Власенко Софія Борисівна
Профайл викладача (-ів)	?Власенко Софія Борисівна? - ?Google Академія?
Контактний тел.	095-204-94-95
E-mail:	sofiya_vl@ukr.net
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://dn.nai.au.kiev.ua/login/index.php
Консультації	Зазначте формат і розклад проведення консультацій <u>Очні консультації</u> : в день проведення навчальних занять. <u>On-line – консультації проводяться за попередньою домовленістю</u> : 095-204-94-95 – Viber. 095-204-94-95 – Telegram Zoom Google Meet Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись із письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k015@nai.au.kiev.ua

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни

Психологічна профілактика – це система заходів, спрямованих на охорону психічного здоров'я населення; попередження неблагополуччя у розвитку людини, групи, суспільства; створення психологічних умов, сприятливих для цього розвитку. Психологічна профілактика є надзвичайно важливим напрямком роботи практичного психолога незалежно від сфери його діяльності. Особливої актуальності психопрофілактика набула за останні десятиліття, що позначилось підвищенням стресогенності життя людей. Неприятливі соціально-економічні, політичні, екологічні чинники, інформаційна перенасиченість, пришвидшення життєвого ритму обумовлене науково-технічним прогресом та всезростаючими вимогами, що ставляться суспільством перед сучасною людиною, обертається нервово-психічним перенапруженням, зростанням чисельності різноманітних психічних порушень та хвороб серед населення різних вікових категорій. Згідно статистичних даних ВООЗ, тривожною тенденцією у багатьох країнах є збільшення суїцидальної активності населення, зумовленої різними психічними порушеннями і захворюваннями, передусім – граничними нервово-психічними розладами. Беручи до уваги вищевикладене, варто відмітити важливість вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічної профілактики» для майбутніх психологів.

Зміст навчальної дисципліни реалізується через викладання наступних тем:

1. Сутність та основні напрями психологічної профілактики.
2. Психологічна профілактика професійного вигорання.
3. Психогенії та їх профілактика.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психологічної профілактики» є формування у здобувачів системи знань щодо основних положень та методів навчальної дисципліни; особливостей діагностики та профілактики порушень психічної діяльності особистості.

Цілі навчальної дисципліни:

- подальший розвиток професійної спрямованості особистості спеціаліста, механізмів соціальної перцепції, навичок спілкування, умінь керувати процесом взаємодії з іншими, навичок саморегуляції, професійної інтуїції;
- оволодіння здобувачами вищої освіти психопрофілактичними технологіями, практичними навичками, що формуються під час семінарських занять.

3. Формат навчальної дисципліни. Заочний

4. Результати навчання. У відповідності до вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти після закінчення курсу повинні:

знати:

- загальні основи психологічної профілактики негативних психічних явищ та розладів поведінки;
- головні наукові парадигми та принципи проведення психологічної профілактики;
- особливості проведення психологічної профілактики виникнення негативних психічних явищ;
- найбільш ефективні методи та процедури проведення психологічної профілактики тощо.

вміти:

- володіти навичками профілактичної роботи;
 - застосовувати теоретичні знання в процесі практичної діяльності.
- Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:
- *Інтегральна компетентність*
 - Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
 - *Загальні компетентності*
 - ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 - ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
 - ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
 - *Фахові компетентності*
 - ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
 - ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
 - *Додаткові фахові компетентності, визначені за освітньою програмою:*
 - ФК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги особам (групам осіб) у складних життєвих ситуаціях.
 - На вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічної профілактики» заплановано 90 годин 3 кредити ECTS.
 - *Програмні результати навчання*
 - ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
 - ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
 - ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	2год.
семінарські заняття / практичні	6/- год.
самостійна робота	82 год.

6. Ознаки навчальної дисципліни

Рік викладання	семестр	спеціальність	рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний/вибірковий
2021	3	психологія	2 МАГ	Нормативний (Н)

7. **Пререквізити** «Актуальні проблеми основних напрямків практичної психології», «Професійна деформація особистості», «Психологія залежності», «Психологічні основи корекції девіантної поведінки».

8. **Технічне та програмне забезпечення/обладнання** – комп'ютер, проектор.

9. **Політики курсу** - згідно з «ПОЛОЖЕННЯМ про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ» (затверджено Рішенням Вченої ради НАВС від 27 березня 2018 р., протокол № 5; уведено в дію Наказом НАВС від 30.03.2018 № 422)

10. Схема навчальної дисципліни

Тема заняття, вид навчального заняття, кількість годин, план заняття, тези

Тема 1. Сутність та основні напрямки психологічної профілактики

Лекція – 2 год.

Семінарське заняття – 2 год.

План лекції:

1. Визначення поняття та специфічні особливості психологічної профілактики.
2. Характеристика рівнів психопрофілактичної роботи.
3. Форми та методи психологічної профілактики.
4. Етичні вимоги до організації та проведення психопрофілактичної роботи.

План навчального заняття :

1. Поняття психологічної профілактики, його характеристика.
2. Загальні цілі та завдання психологічної профілактики.
3. Принципи психологічної профілактики.
4. Рівні психологічної профілактики.
5. Форми психологічної профілактики.
6. Основні методи психологічної профілактики.
7. Етичні вимоги до організації проведення психопрофілактичної роботи.

Визначення та специфічні особливості психологічної профілактики. Загальні цілі та завдання психологічної профілактики. Принципи психологічної профілактики.

Рівні психологічної профілактики: первинна, вторинна та третинна профілактика. Загальна та спеціальна профілактика.

Форми психологічної профілактики: групова та індивідуальна. Робота психолога у відповідності до змісту форм психологічної профілактики. Основні групи методів профілактики негативних психічних явищ: санітарна освіта; спільні із психотерапією та психокорекцією методи; методи оздоровлення на основі мистецтва та творчості; ментальні вправи; трансів методи; бібліотерапія; ведення щоденника та ін.

Етичні вимоги до організації та проведення психопрофілактичної роботи.

Тема 2. Психологічна профілактика професійного вигорання

Семінарське заняття – 2 год.

План навчального заняття:

1. Поняття професійного вигорання.
2. Основні причини професійного вигорання особистості.
3. Складові та симптоми професійного вигорання.
4. Особливості діагностики професійного вигорання особистості.
5. Основні напрямки профілактики професійного вигорання.
6. Заходи профілактики професійного вигорання.
7. Методи та рекомендації щодо профілактики професійного вигорання особистості.

Поняття професійного вигорання та основні причини його виникнення. Складові та симптоми професійного вигорання: емоційне виснаження, деперсоналізація, редукція професійних досягнень.

Ознаки професійного вигорання: психофізичні, соціально-психологічні, поведінкові.

Особливості діагностики професійного вигорання особистості:

- Методика «Діагностика рівня емоційного вигорання» (В. Бойка).
- Методика «Вивчення рівня психічного вигорання» (О. Рукавішнікова).
- Методика «Синдром вигорання у професіях системи «людина-людина»» (Г. Нікіфорова).
- Методика «Оцінка власного потенціалу вигорання» (Дж. Гібсона).
- Методика «Дослідження синдрому вигорання» (Дж. Грінберга).

Основні напрямки профілактики професійного вигорання. Профілактичні заходи щодо запобігання професійного вигорання: на рівні служби та на організаційно-управлінському рівні. Методи профілактики професійного вигорання. Індивідуальні заходи профілактики та рекомендації щодо запобігання виникненню синдрому професійного вигорання.

Тема 3. Психогенії та їх профілактика

Семінарське заняття – 2 год.

План семінарського заняття:

1. Психогенії, загальна характеристика та причини виникнення.
2. Форми психогеній: ятрогенія, іпохондрія, дидактогенія.
3. Форми психогеній: неврози.
4. Форми психогеній: соматоформні розлади.
5. Психологічна діагностика при психогенних розладах.
6. Основні напрямки профілактики психогеній.
7. Психологічні заходи запобігання нервово-психічних порушень.

Психогенії та їх загальна характеристика. Форми психогеній: ятрогенія, іпохондрія, дидактогенія. Невроз як один із найпоширеніших нервово-психічних розладів. Форми неврозу: неврастенія, невроз нав'язливих станів, істеричний

невроз, депресивний невроз. Загальні ознаки неврозів. Соматоформні розлади: соматизовані; іпохондричні; хронічний соматоформний больовий розлад; соматоформна вегетативні дисфункція.

Особливості психологічної діагностики при психогенних розладах.

Основні напрямки профілактики психогеній: психологічний, медичний, соціальний, організаційно-управлінський.

Психологічні заходи запобігання нервово-психічних порушень.

Необхідне обладнання:

Комп'ютер, проектор.

Література до всіх тем:

1. Бігун Н.І. Профілактична робота в практичній психології: навчально-методичний комплекс дисципліни / Н.І. Бігун. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2011. – 96 с.
2. Гоголева А.В. Аддиктивное поведение и его профилактика. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2002. – 240 с
3. Демьянов Ю.Т. Основы психопрофилактики и психотерапии: Пособие для студентов психол. ф-тов ун-тов. – СПб: Паритет, 1999. – 244 с.
4. Казміренко Л. І., Кудерміна О. І., Мойсєєва О. Є. Психологія / За заг. ред. Л. І. Казміренко. – Київ, 2015. – 213 с.
5. Климов Е.А. Введение в психологию труда: Учебник для вузов.- М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998. – 350 с.
6. Козлов В. В. Социальная и психологическая работа с кризисной личностью. Методическое пособие. – Москва, 2001. – 228 с.
7. Колесникова Г. И. Основы психопрофилактики и психокорррекции.- Москва, 2005. – 192 с.
8. Куликов Л. В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики : Учебное пособие. — СПб.: Питер, 2004. — 464 с.
9. Лакосина Н.Д. Неврозы, невротические развития личности и психопатии: клиника и лечение / Н.Д.Лакосина, М.М.Трунова. – М.: Медицина, 1994. – 192 с.
10. Максимова Н.Ю., Толстухова С.В. Соціально-психологічний аспект профілактики адитивної поведінки підлітків та молоді.–К., 2000.– 200 с.
11. Мащак С. О. Професійне вигорання особистості як соціально-психологічна проблема // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. - №2 (1), 2012. – С. 444-452.
12. Неврозы / под ред. Б.Д.Карвасарского. – М.: Медицина, 1990. – 576с.
13. Осипова А.А. Общая психокоррекция. – М.: ТЦ "Сфера", 2000. – 512 с.
14. Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н. та ін. Основи практичної психології. - К.: Либідь, 1999.- 536 с.
15. Психология здоров'я. Учебник для вузов / Под ред. проф. Г. С. Никифорова. – СПб : Питер, 2003. – 607 с.
16. Психология профессионального здоровья. Учебное пособие / Под ред. проф. Г. С. Никифорова. – СПб : Речь, 2006. – 480 с.
17. Спиваковская А.С. Профилактика детских неврозов. М., 1998.

18. Титаренко Т. М., Лепіхова Л. А. Психологічна профілактика стресових перевантажень серед шкільної молоді: Науково-методичний посібник. – К. : Міленіум, 2006. – 204 с.

19. Рабочая книга практического психолога. Технология эффективной профессиональной деятельности. Пособие для специалистов, работающих с персоналом. – М.: Издательский дом “Красная площадь”, 1996.- 400 с.

20. Рибалка В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій проблемної особистості / Рибалка Валентин. – К. : Шк. світ, 2009. – 128 с.

Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчальних занять

Здобувачі вищої освіти мають право на:

- навчання впродовж життя;
- якісні освітні послуги;
- справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насилля та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоду здоров'ю здобувача вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані:

- виконувати вимоги програми навчальної дисципліни, дотримуючись принципу академічної доброчесності;
- поважати гідність, права та свободи, законні інтереси усіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти.

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Участь в роботі впродовж семестру/залік - 60/40
Умови допуску до підсумкового контролю	За умови відсутності пропусків занять та незадовільних оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89		B	вище середнього рівня
75-84	добре	C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	F	необхідне перескладання
1-34		Fx	необхідне повторне вивчення курсу